

॥ ॐ ॥

Res No. 245

श्री

कृष्णचंद्रोदय चित्रकथा.

II

1926

25/5/1926

1

183

स्वामी,

शाह प्रसाद अवेरहास.

धारापोल, नदीआह.

# ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ ]

અનુક્રમાંક ૧૨૮૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ કૃષ્ણાંદોલન દ્વિતીય

વિષય ૬-૧

॥ ॐ ॥

આ પુસ્તક મે. મુ'બઈ સરકારના ડેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક  
શાળાઓમાં ધનામ તરીકે વહેંચવા માટે મંજુર કરેલું છે.

શ્રી  
કૃષ્ણચંદ્રોદય ચિત્રકથા.

રચનાર-

કવિ ચિત્રકાર

શાહ પુલયંદ ઝવેરદાસ.

પ્રકાશક.

શાહ બાલુભાઈ પુલયંદ.

ધોરાપોળ, નડીઆદ.

ધી “ સુર્વપ્રકાશ ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં, પટેલ મૂળયંદભાઈ  
ત્રિકમલાલે છાપ્યું. પીરમસા રોડ-અમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી ]

સને ૧૯૨૬

[ પ્રત ૧૦૦૦

સવ હક્ક પ્રકાશકે સ્વાધીન રાખ્યા છે.

કીંમત રૂ. ૦-૬-૦

## નિવેદન.

શ્રીમદ્ ભાગવતના દશમ સ્કંધના પ્રારંભના એ ત્રણ અધ્યાયની વસ્તુને સરળ કાવ્યમાં ગુંથી સાથે સાથે તદ્વપ ચિત્રમાં આલેખી ત્રાયકદંદની સમક્ષ આ નાનકડી ચિત્રકથા રચુ કરવામાં નાટ્ય સૃષ્ટિમાં કવિ ચિત્રકારના નામથી વિખ્યાત મહારા પૂજ્ય પિતાશ્રી શાહ કૃષ્ણચંદ જીવેરદાસે આત્યંત પરિશ્રમ લીધો છે. સ્વતંત્ર કાવ્ય રચી, તેને અધ્યાત્મ રહસ્યમાં ઉતારી, અનેજ તેનાં સ્વતંત્ર ચિત્રા આલેખવાં એ કાંઈ સર્વને નુલ્લભ નથી.

એમનાં રચેલાં મહાસતી અનસુયા, સુદન્વા સાવિત્રી, મહાવેતા કાદંબરી, માહતી માધવ મુદ્રાપ્રતાપ અને ગુકદેવજી વિગેરે દશ્ય નાટકો ગુર્જર રંગભૂમિ પર ભજવાત્ર લોકપ્રિય થઈ ચૂક્યાં છે; પરંતુ મહારી પ્રાર્થનાથી આ કાર્ય પ્રદેશમાં એમણે એક અનેરી પ્રગતિ કરી છે.

જેમ દેવમંદીરોમાં પ્રભુ સાકાર સ્વરૂપે ખીરાજી છે તેમ પ્રત્યેકના દેહ મંદીરમાં પણ પ્રભુ નિરાકાર રૂપે ખીરાજી રહ્યો છે; તેથી અવનતિના ઘેર પથમાં ઘસડી લાઇ જનાર આસુરી ત્રિતિને સર્વથા નિર્મળ કરી ધર્મભાવનાની અખંડ જ્યોતિ પ્રકટાવનાર હરેક મનુષ્યનું કલ્યાણ થાય છે, એ દર્શાવવાનું આ ચિત્રકથાનું તાત્પર્ય છે.

આ પુસ્તક મે મુંગધ સરકારના કેળવણી ખાતાએ પ્રાથમિક શાળાઓમાં ધનામ તરીકે વહેંચવા માટે મંજૂર કરી મને ઉપકૃત કર્યો છે.

ધોરાપોળ, નડિયાદ.  
અંત ૧૯૮૨, ચૈત્ર સુદી ૯  
( રામનવમી )

લી. સેવક,  
શાહ બાલુભાઈ કૃષ્ણચંદ.



શાહ ફુલચંદ ઝવેરદાસના જયશ્રીકૃષ્ણ.



मंगल.

Copy Right.

सूर्यप्रकाश प्रेस.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

श्री

ईश्वर्यमंदोदय चित्रकथा.

भगवत्पाद्यरत्न.

श्री गौरीसुत स्वामी रिद्ध सिद्धना

विघ्ना सङ्कुनां हरे,

प्रारंभे शुभ नाम जेतु सङ्कुभां

भाग्यकारि हरे;

पूरीने मन कामना सङ्कुपरे

दृष्टि द्यानी करे,

आवा नंदननंदनां चरितने

आनंद हरे लरे.

## ગૌપ્યાર્થના.

થયો વર્મનો દોષ પૃથ્વી સૌ પાપ કર્મથી પૂર્ણ ભરી,

બ્રહ્મા પાસે આવ્યાં દેવી વસુધરા ગૌરવ ધરી;

ચંદ્ર સુરજ બે રાત્રિદિવસના સાક્ષી પણ તે સાબ પુરે,

સુછી નિવેદન પ્રભાપતિને અત્રિદ ચિંતા થાય ઉરે.

જીવથી થાય છે જે જે, પાપ કર્મો અરે બહુ;

સૂર્ય ને ચંદ્રમાં બને, સાક્ષી રૂપે જીવે સહુ-





गौप्रार्थना.

Copy Right.



शेषशायी.

Copy Right.

## શેષશાથી.

ઈંદ્રાદિક અમરપુરવાસી ત્રિપુરારિને સાથ લઈ,

ક્ષીરસાગરને તીરે આવ્યા જ્યાં પાડ્યા જગદીશ જઈ;

આજ્ઞા શ્રીઅંતર્યામીની માત્ર પ્રજાપતિ શ્રવણ કરે,

દેવો સઘળા યાદવરૂપે જઈ મધુરામાં જન્મ ધરે.

ઉદ્ધારનો અરે જ્યારે, માર્ગ એકઠે રહે નહીં;

અંશરૂપે ધરે દેવો, જન્મ પૃથ્વીવિષે સહી.

## દેવકીવિવાહવિચાર.

મહાભનોહર મથુરાં નગરી ઉચ્ચસેન જ્યાં રાજ્ય કરે,

કંસરૂપે ત્યાં પ્રકટ થયો છે કાલનેમિ અવતાર ખરે;

દેવલોક પામ્યા લલુખંધુ મૂકી એક કુંવરી નહાની,

મળી શુભ લગ્ન મુદૂર્ત પૂછાવે કન્યાકાળ થયો જાણી.

રાજસી ભાવ જ્યાં વાધે, ભાવ સાત્ત્વિક ત્યાં નહીં;

રહી જે સફળતા તહેનું, લગ્ન હોવું ઘટે કહીં ?



देवकीविवाहोच्चार.

Copy Right.



लघोत्सव.

Copy Right.

## લગ્નોત્સવ.

વરે સાચકે વસુદેવ જડયા યાદવનાં ઘરે છપ્પન કોટી,

પરણાળ્યાં શ્રીદેવકીજીને દહ પહેરામણીઓ મહેાટી;

આશીષ ગર્ગાચાર્ય આપતા ગીત મંગળ ગાએ નારી,

સાજન સાથે વરકન્યાને વળાવવાની તૈયારી.

સંસ્કારોમાં રૂડા સૌથી, સંસ્કાર બ્રહ્મજ્ઞાનના;

સૂક્ષ્મતા જ્યાં વરે તહેને, રહે શી કાંઈ ત્યાં મણા !

## આકાશવાણી.

વરકન્યા રથમાં પંચરાબ્યાં આગળ બેઠા કંસ ચઢી,

અન્યો સારથિ રૂઢું મનવવા અચેતણી રાણી પકડી;

આર્ચિતો ત્યાં મેઘનાદસભ શબ્દ થયો આકાશમહીં;

“દેવકીકેરો પુત્ર આઠમો તેહને મારશે પ્રકટ થઈ.”

જ્ઞાન ને સૂક્ષ્મતા કેરો, સારથિ ગર્વ શું બને!

સન્તાનો સૂક્ષ્મવૃત્તિનાં, ઉદ્ભવી તેહને હણે.





आकाशवाणी.

Copy Right.

सूचकप्रकाश प्रेस.



प्रकाश.

Copy Right.

## પ્રકોપ.

સુશીને વાણી શસ્ત્રજ તાણી મહી કેશ હણવા ધાયે,  
 વસુદેવજી વચમાં પડીઆ ઝટ પાપીનો કર સાહ્યો;  
 બાળક આડે સ્વાધીન કરવાં કંસરાયની પાસ જઇ,  
 દેવકીજીને મુક્ત કરાવ્યાં શ્રીવસુદેવે વચન દઇ.

---

ગર્વના નાશતું બીજ, સદ્ગુણતા દેવકી ઠરી;  
 હણાતી ગર્વને હાથે, મુક્ત જ્ઞાનવડે કરી.

## અસુરસભા.

દૂર કંસ રાજ થઈ બેઠો વૃદ્ધ તાતને કેદ કરી,  
 દેવવાર્જીના ભયથી દુષ્ટે દાનવોકરી સભા ભરી;  
 અધબગ આજીરે ને નરકાસુર મહુકેશી સાથે મળિયા,  
 લગ્યા જલારે લેખ કંસના નવ યાગ્યા કોથી ટળિયા.

---

અહંકાર બહુ બૂરો, સારાસાર જીવે નહીં;  
 કરાવી નીચ કર્મો ને, પાટે નરકમાં સહી.



અસુરસભા.

Copy Right.



वात्सल्य.

Copy Right.

नूयंप्रकाश प्रेस.

## વાત્સલ્ય.

વીતી ગયા કેં માસ દૈવની આશમહીં કેં કાળ ગયે,

ધર્મરૂપ અવતાર મનાતા કીર્તિમાનનો જન્મ થયો;

કંસરાયને સ્વાધીન કરવા વસુદેવ બાળક માગે,

દેતાં દેવકીના કર કંપે અંતરમાં વસનું લાગે.

જ્ઞાન ને સૂક્ષ્મવૃત્તિનો, મેળ જ્યારે પૂરો મળે;

ધર્મ ત્યાં ઉદ્ભવે ત્યારે, શંકા અધી બધી ટળે.

## પ્રતિજ્ઞાપાલન.

વચન સત્ય વસુદેવે પાળ્યું પુત્રતણી મૂકી માયા,

આગકને બેળામાં ઘાલી કંસ પાસ પોતે આવ્યા;

પાપી બોલ્યો, “ પુત્ર આહમો શત્રુ એકજ છે મહારો,

શાને કાજે હણી સર્વને બનું વૃથા હું હત્યારો ? ”

જ્ઞાન બયાં ગર્વની પાસે, આવે છે ધર્મને લઈ;

અવજ્ઞા તે કરે પહેલી, ધર્મને બોળખે નહીં.



## નારદાગમન.

કરેં ધર્મના વિનાશ તહેનો વિનાશ જોડેલો થાય સહી,

એમ જાણી મુની નારદ આવ્યા કંસનણા દરબાર મહીં;

કહ્યું, “ દેવકીના બાળકને મૂકે જીવતું શા સાર ?

દેવરૂપ ચાદવ છે સઘળા નથી કોઇ અહિંયાં તહાં.”

સંસ્કાર ધર્મની હોતાં, નાશ છે ગર્વના સહી;

એવી સંસ્કારી બુદ્ધિથી, ગર્વને પ્રેરણા થઇ.

## ધર્મખંડન.

અનુચરો પાછળ દોડાવ્યા સૌને તે લાવ્યા તેડી,

કંસે બહેનબનેવીના પગમાં નખાવી છ બેડી;

ઉંઘી શીખામણુ નારદજીએ ઉંઘાને એવી આપી,

બાલધર્મના પગ ઝાલીને પથ્થરપર પટકે પાપી.

જ્ઞાન ને સુહ્રમવૃત્તિઓ, ભય ના કોઇનો ધરે;

પોતાના નાશને આટે, ધર્મનો નાશ તે કરે.



धर्मखंडन.

Copy Right.

सूर्यप्रकाश प्रेस.



अनंतमेरुगा.

Copy Right.

## અનંતપ્રેરણા.

દેવરૂપ ખડ ખાલ હુણાયાં જાણોને અંતર્યામી,

શેષનાગની પાસ પધાર્યા ચઢી ગરૂ જગના સ્વામી;

સહસ્ર મુખે રામ રૂઢે છે ધરા ફણા ઉપર ધારી,

જઈ ધરવા અવતાર સાતમે આજ્ઞા કરતા કંસારિ.

જ્ઞાન ને સદ્ભવૃત્તિ જ્યાં, બંધીખાને પડ્યાં જઈ;

શેષવા ઝેર ઝેરીનું, શેષને મોકલ્યા સહી.

### માયાસુકુન્દ.

પ્રભુએ માયાદેવીને કહ્યું “દેવકીજીનું દુઃખ હરે;

ગાકુલમાં જઈ શ્રીયશોદાજીને પેટ અવતાર ધરે;

દેવકીજીના ઉદરમહોંથી ગર્ભ અનંતતણે કાઢી,

રોહીણીજીને ઉદરે મૂકે એ અક્ષરામતણી માડી.”

આત્મારામ અવિનાશી, ગર્વનો નાશ આદરે;

માયાને માકલી પહેલાં, સર્વને ગાભરાં કરે.



मायामुकुन्द.

Copy Right

सूर्यप्रकाश प्रेस.



चतुर्भुजप्राकटय,

Copy Right.



## ચતુર્ભુજપ્રાકટય.

કૃણુપક્ષ આવણ મહીનાનું આહમની મધરાત વિષે,

કૃણુચન્દ્ર પુરૂષોત્તમ પ્રકટયા પ્રથમ ચતુર્ભુજ રૂપ દીસે;

માતતાતનાં બંધન છૂટ્યાં તુટી પડી નીચે બેડી,

દર્શન જેનાં જન્મ જન્મનાં બંધન સૌ નાંખે ફેડી.



છવાડે છવને એવો, આત્માનો અંશ જે કહ્યો;

બીજમાં ઉતરી કેવો, છવાડે વિશ્વને આહો!

## ગોકુલગમન.

કરી પ્રેરણા લઈ જવાની નંદધેર ગોકુલ ગામે,

તેથી ચાલ્યા વસુદેવજી ત્યાંથી પાતાને કામે;

હાથમાંહીં પ્રભુને પધરાવી દ્વાર સમીપ આવ્યા જ્યાંહી,

કમાડ આપે ખુલી ગયાં ચોકીવાળા ઉઘ ત્યાંહી !

સ્થૂળ જે દેહનું રૂપ, નામ ગોકુલ તે ઠરે;

જાણે ના કોઈ રી રીતે, આત્માને દેહમાં ધરે.



गोकुलगमन.

Copy Right.



बभुनललतलरग.

Copy Right.

### યમુનાવતરણ.

એક તીરે છે મથુરાં નગરી સામું ગોકુલ ગામ વસે,  
 વચ્ચે શ્રીયમુનાજીકેરે ગંભીર પૂર પ્રવાહ દીપ્ત;  
 અંતરની ગત જાણી પ્રભુએ પુનિતપાદ લાંબા કીધા,  
 જહેતાં જળ સ્થંભ્યાં યમુનાનાં વસુદેવને માર્ગ દીધા !



બુદ્ધિ જે જ્ઞાનના યોગે, ઉઠાળા ખુબ ભારતી;

આત્માના સ્પર્શથી અંતે, શાન્ત સંપૂર્ણ તે થતી.

### નંદગૃહપ્રવેશ.

ઉઘી ગયા છે ગાંધ સકલ ગાકુલ સુતું સુતું લાગે,

માયાએ ઘેરણુ મૂક્યું નવ જીવ અન્ય કોઈ જાગે;

દીઠાં સઘળે દ્વાર ઉઘાડાં મંદીરમાંહી પ્રવેશ કર્યો,

નંદ ઘેર પ્રભુને લઈ આવ્યા જ્યાં માયાએ જન્મ ધર્યો.

માયાની જાળ છે મહોટી, કોણુ એને શકે કાઢી ?

આત્માનાં જ્ઞાનના યોગે, બન્ધનો જાય છે ટળી.



नन्दगृहप्रवेश.

Copy Right.

सूर्यप्रकाश प्रेस.



मायारुदन

Copy Right.



## માયારૂઢન.

પ્રભુને ગોકુલમાં પધરાવી બદલે માયાને લાવ્યા,  
 આપે દ્વાર લીડાયાં પાછાં હતા ત્યાંહી પાતે આવ્યા;  
 ચોકીવાળા કાંઇ ન જાણે સમય બધો ઉંઘમાંડી ગયો,  
 માયાએ રૂઢન આરંભ્યું જગ્યા શોરબકોર થયા.

---

આત્માને ફેહમાં સ્થાપી, માયાને લાવિયા જહીં;

હતું તેવું થયું પાછું, સૂક્ષ્મતા જ્ઞાનનું તહીં.

### માયાઆકાશગમન.

ઉઠી દોડતો કંસ આવિયો પ્રકટ થયો શત્રુ જાણી,

પગ જાલીને ગયો પટકવા રીસ બહુ મનમાં આણી;

છટકી માયા બોલ્યાં મુખથી અપ્રભુજ્ઞ રૂપે પાણી,

“શત્રુ ત્હારો પ્રકટ થયો છે ઉતારશે ત્હારું પાણી.”

અનાદિ શક્તિ છે માયા, નાશ એનો અરે નહીં;

વિશુદ્ધિ જીવની હોતાં, નાશ છે ગર્વનો સહી.



मायाआकाशगमन.

Copy Right.



जन्मोत्सव.

Copy Right.

## જન્મોત્સવ.

પારાઠી પારણે યશોદામાત લાલને જુલાવે,

ગાપીજન બેટો લઈ પ્રભુનાં મુખદર્શન માટે આવે,

અખંધુત રૂપે શિવજી આવ્યા, હરિહરમાં નવ બેદ રહ્યો,

કૃષ્ણચન્દ્ર પ્રકટયા ગોકુલમાં નંદવેર આનંદ થયો.

અક્ષાનંદતણું રૂપ, નંદ સાક્ષાત્ જાણવા;

આત્મારામ જુલે ત્યાંહી, આત્માનુભવ માણવા.

## પુષ્પાંજલિ.

જેની કૃપા, ઉદારતા વડે કરીને માંદકાર રૂપ મનુષ્ય-

જન્મ મળ્યો, એ પ્રભુના ચરણકમલમાં પ્રણામ.

જે ગુરૂદેવે જ્ઞાનદાન દહને, આત્મોત્તરિનો માર્ગ-

દર્શાવ્યો, એ ગુરૂના ચરણકમલમાં પ્રણામ.

જે માતાપિતાએ જન્મ આપી યથાવિધિ પાલન-

ધોયજી કર્યું એ માતાપિતાના ચરણકમલમાં પ્રણામ.

॥ શ્રીકૃષ્ણાર્પણમસ્તુ ॥

સમાપ્ત.

# જાહેર ખપ્પર.

આ કર્તાએ રચેલાં નીચેનાં પુસ્તકો પ્રકાશક પાસેથી મળી શકશે.

## આખ્યાનભાગો:

- ૧ લો મણકો: શ્રી શુકદેવજી.
- ૨ નો મણકો: શ્રી વિશ્વમોહિની.
- ૩ નો મણકો: શ્રી વામનજી.
- ૪ થો મણકો: અજામીલ.
- ૫ મો મણકો: શ્રી કૃષ્ણલીલા.

ઉપર લખેલા દરેક આખ્યાનની કિંમત માત્ર એ આના રાખવામાં આવી છે.

પ્રકાશક,

શાહ બાલુભાઈ કુલચંદ.

ધારાપોત, નડિયાદ.

